

RZEP (8) *sb m*

-p *Mącz* (2), -p (1) *Mymer*¹.

e *jasne*.

sg *N rzeń* (8). ◊ [*G rzeń*. ◊ *A rze(p)*. ◊ *L rzeń*.]

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI w.* (cztery z niżej notowanych przykładów) – *XVIII w.*

1. *bot. Arctium lappa L. (Rost)*; *łopian większy*, *łopuch*, roślina dwuletnia z rodziny złożonych (*Compositae*) o dużych, sercowatokrągłych liściach i kwiatostanach w postaci kulistych koszyczków z haczykowato zagiętymi na szczycie łuskami okrywy; mięsisty korzeń używany w lecznictwie; *lappa Murm*, *Vulg, Mącz, Cn* (5) : *Lappa*, *Klet Rzep* albo *łopian*. *Murm* 115; *Bulapathum*, *Łopían/ Herba quae etiam dicitur Lapa maior*, *Nam Lapa minor*, *Rzeń Mącz* 27d, 12a.

Szereg: »rzep i oset« (1): *A będą wytrącone wyfokości białwánki/ grzech Izraelfki: Rzep y ofet [lappa et tribulus] wyroście ná ich ołtarzoch Leop Os* 10/8.

a. *coll.* (1) : *Egipt ie [Izraelitów] zbierze w kupę/ á Memffis ie pogrzebie. Pożądliwe frebro ich pokrzywá odziedziczy/ Rzep w przybytkach ich. Leop Os* 9/6; [*Szczygłow doftániefz połami rozmáitymi/ potrzáfkiem/ v wody/ y ná rzeń ledágdzie/ y lepem/ ále rzadko CygMyśl H2*].

2. [*bot. Xanthium strumarium L.; rzeń pospolity, gatunek jednorocznej rośliny z rodziny astrowatych (Astraceae)*]; *występuje niemal na całym świecie, używany jako surowiec zielarski: W Rzeń iefł kwiat nieznákomity/ wnątrz táiemné náśienie w łobie rodzi UrzędowHerb* 183a.

Zestawienie: »rzep średni, świni« = *lappa minor*, *xanthium Cn [szyk zmienny]*: *Weźmi liścia Dębowego 4 vncye/ Ciemiężyku poł funtá/ Bobku 5 vncij/ Główek z świnięgo rzeń/ y Fiołkowego náśienia po funcie. SienHerb* 550a; *Rzeń świni/ Xanthium, Lappa minor. Betlerleüfz Igelkletten SienHerb* L2#v, E2#v; *LAPPA MINOR, XANTion [...]. Rzeń średni. UrzędowHerb* 182b.]

3. *bot. Carduus L.; oset, roślina dwuletnia z rodziny astrowatych (Astraceae) o sztywnych, pokrytych kolcami łodygach; carduus Mymer*¹, *BartBydg* (2) : *Carduus. Distel. Rzeń. Mymer*¹ 17v; *BartBydg* 23.

[*Szereg*: »głóg albo rzeń«: *Głóg albo Rzeń Libánki [Carduus Libani] poślá do Cedru co wźífie⁶⁰ ná gorze Libanie [...]. Przyśły potym zwierzętá leśne/ ktore fá na Libanie/ y potłoczyły nogámi on rzeń [carduum]. Leop 4.Reg* 14/9 (*Linde*).]

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : *Glis, carduus, lappa, rzeń BartBydg* 65b.

Synonimy: 1. *łopian*; 3. *oset*.

Cf **RZEPIK**